Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Lausuntopyyntönne 4.2.2025, O 2/2025 vp Listaamattomien yhtiöiden omistajayrittäjien verotuksen kokonaisuus

Lausunto Listaamattomien yhtiöiden omistajayrittäjien verotuksen kokonaisuudesta

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä lausuntoa otsikkoasiassa.

Suomen Yrittäjät esittää lausuntonaan seuraavaa:

- Listaamattoman yhtiön omistajan verotusta tulee tarkastella yhtenä kokonaisuutena siten, että huomioidaan jaettavien voittojen verotus sekä yhtiön tasolla että omistajan tasolla (kokonaisveroaste).

- Yrittäjäriski on tunnistettava ja ymmärrettävä ero sijoittajariskiin. Verojärjestelmän on kannustettava yrittäjäriskin ottamiseen. Verojärjestelmän rakenteesta riippumatta listaamattoman yhtiön omistajan osinkoverotuksen huojennus on säilytettävä kompensoimaan yrittäjäriskin ottamista. Kilpailukykyinen yhteisöverokanta ei yksinään riitä yrittäjäriskiin kannustamiseen, sillä ilman huojennusta omistajayrittäjän riskillisen toiminnan tuoton verotus muodostuu huomattavasti riskittömän pääoman tuoton verotusta ankarammaksi.

- Verojärjestelmän rakennetta olisi hyvä yksinkertaistaa ja uudistaa yrittäjyyteen ja yritystoiminnan kasvattamiseen kannustavammaksi. Listaamattomien yhtiöiden jakamien osinkojen verotuksen nettovarasidonnaisuudesta on luovuttava ja siirryttävä nettovarallisuudesta riippumattomaan osinkoveromalliin. Nettovarallisuudesta riippumaton osinkoverojärjestelmä vastaisi nykyistä järjestelmää paremmin hyvän verojärjestelmän ominaisuuksia, sillä se olisi nykyistä yksinkertaisempi, selkeämpi ja neutraali eri toimialoilla toimiville yrittäjille.

Yrittäjäriskin tunnistaminen ja kompensoiminen olennaista omistajayrittäjän verotuksessa

Listaamattomissa osakeyhtiöissä harjoitettavaan yrittäjätoimintaan liittyvän yrittäjäriski tulee tunnistaa. Yrittäjäriskin kantajien rooli ja merkitys yhteiskunnallemme on valtava, sillä yritykset ja yrittäjäriskin kannettavakseen ottavat yrittäjät niiden takana mahdollistavat Suomen talouskasvun. Sen

lisäksi, että kannattava yritystoiminta itsessään tuottaa valtiolle verotuloja yhteisöveron muodossa, valtaosa työpaikoista syntyy pk-yrityksiin.

Yrittäjätoiminnalle luonteenomaisesti yrittäjä sitoo sekä yrittäjän omaa työpanosta että pääomaansa yhtiöön, jonka kautta toimintaa harjoitetaan. Yrittäjätoiminta poikkeaa sijoittajan toiminnasta, joka tarjoaa yritykselle vain pääomaa, muttei omaa työpanostaan. Samoin yrittäjätoiminta poikkeaa palkansaajan toiminnasta, joka tuo yritykseen työpanoksensa, mutta ei samalla pääomaa. Siinä missä sijoittaja usein pyrkii hajauttamaan sijoituksiaan eri kohteisiin alentaakseen sijoitustoimintaan liittyvää riskiä, hajauttaminen on käytännössä yrittäjälle usein lähes mahdotonta, sillä yritystoiminnan harjoittamiseksi ja toiminnan kasvattamiseksi yrittäjän pääomat ovat usein kokonaisuudessaan sidottu yhteen korkean riskin kohteeseen eli omaan yhtiöön. Hajauttamisen lisäksi sijoittajan sijoitustoimintaan liittyvää riskiä alentaa pörssilistattujen osakkeiden korkea likviditeetti. Pörssilistattujen yhtiöiden osakeomistuksiin erona yrittäjän on monesti vaikea muuttaa omistamansa listaamattoman yhtiön varsin epälikvidejä osakkeita helposti ja nopeasti likvidiin muotoon. Niin ikään asunto- ja rahastosijoittamiseen liittyy yrittäjätoimintaa olennaisesti matalampi riski.

Listaamattomissa osakeyhtiöissä yrityksen ja osakkaan maksamaa veroa tulee tarkastella kokonaisuutena siten, että huomioidaan osinkona jaettavien voittojen verotus sekä yhtiön tasolla (yhteisövero) että osakkaan tasolla (osinkovero): omistajayrittäjän verotuksessa kokonaisveroaste ja sen taso on olennaista. Siltä osin kuin voittoa verotetaan sekä yhtiön tasolla että osakkaan tasolla, kyse on kahdenkertaisesta verotuksesta.

Käytännössä listaamattoman yhtiön osinkoveromalli voi olla yrittäjyyteen ja yritystoiminnan kasvattamiseen kannustava ainoastaan silloin, kun osinkoverotus sisältää huojennuksen kaksinkertaisen verotuksen pienentämiseksi.

Listaamattoman osakeyhtiön omistajan saamien osinkojen kokonaisverotasoa tulee verrata muun sijoitustoiminnan verotasoon, ja yrittäjyyteen kannustamiseksi riskillisen yrittäjätoiminnan tuottoa tulee verottaa kevyemmin kuin vähäriskisen sijoitustoiminnan tuottoa. Kannustavassa verojärjestelmässä listaamattoman yhtiön omistajan kokonaisverotaso on asetettava riskitöntä pakkitalletuksen tuottoa (30 %) alemmalle tasolle. Mikäli osinkoverotusta ei huojennettaisi, yrittäjän riskillisen toiminnan tuottojen kokonaisveroaste ylittäisi reilusti riskittömän pankkitalletuksen tuoton verotason.

Kilpailukykyinen yhteisöverokanta ei yksinään riitä kannustimeksi yrittäjyyteen

Yhteisöverokanta on toinen listaamattomien yhtiöiden omistajien tosiasialliseen osinkoverorasitukseen eli kokonaisveroasteeseen vaikuttavista

komponenteista. Suomen Yrittäjät on esittänyt talouskasvua tukevana verotoimena yhteisöverokannan alentamista 18 prosenttiin budjettineutraalisti leikkaamalla vastaavasti yritystukia. Verojärjestelmä ei kuitenkaan kannusta yrittäjäriskin ottamiseen yksinomaan asettamalla yhteisöverokanta kilpailukykyiselle tasolle, jos samalla osinkoverotus on kireää.

Nykyisellä 20 prosentin yhteisöverokannalla osakkaan saamien osinkojen kokonaisveroaste ilman huojennusta olisi 44–47,2 prosenttia. Vaikka yhteisöverokantaa alennettaisiin nykyisestä 20 prosentista 15 prosentin globaaliin minimiverotasoon, ilman osakkaan tasolla tehtävää osinkoverotuksen huojennusta osingon kokonaisveroaste olisi vähintään 40,5 prosenttia ja 30 000 euroa ylittävien osinkojen osalta 43,9 prosenttia.

Yhteisöverokannan alentamisesta huolimatta ero verotuksen tasossa olisi alimmillaankin yli 10 prosenttiyksikköä listaamattoman yhtiön osinkojen ja muiden pääomatulojen välillä. On vaikea löytää kestäviä veropoliittisia perusteluita sille, miksi korkeariskisen yrittäjätoiminnan tuottoa verotettaisiin riskittömän pääoman tuottoa huomattavasti kireämmin. Nykyisessä osinkoverojärjestelmässä listaamattoman yhtiön osakkaan osinkoverotusta onkin perustellusti huojennettu kompensoimaan yrittäjäriskiä: yrittäjätoiminnasta saatavan tuoton kokonaisveroaste on 26–26,8 prosenttia, kun pääomatuloosinkoja jaetaan enintään 150 000 euroa.

Listaamattoman yhtiön jakaman voiton verotusta kehitettävä nettovarallisuudesta riippumattomaksi

Nykyisessä osinkoveromallissa jaetun osingon verokohtelu on sidottu yrityksen nettovarallisuuteen. Siirtymällä nettovarallisuudesta riippumattomaan järjestelmään, verojärjestelmä toteuttaisi paremmin hyvän verojärjestelmän periaatteita, joita ovat yksinkertaisuus, selkeys ja neutraalisuus.

Nettovarallisuuteen sidotun osinkoveromallin yksi ongelmista on se, että järjestelmä ei ole tasapuolinen eri toimialoilla toimiville yrittäjille. Korkeaan osaamiseen ja innovaatioihin perustuvassa toiminnassa ei luonnollisesti kerry sellaisia omaisuuseriä, jotka huomioitaisiin nettovarallisuuslaskennassa. Eräillä keskeisillä toimialoilla, kuten ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa, yritystoiminta ei välttämättä edellytä suurta nettovarallisuutta. Nettovarallisuudesta riippumaton osinkoveromalli kohtelee osaamiseen ja innovaatioihin perustuvaa yritystoimintaa yhdenmukaisesti suhteessa aineellista pääomaa hyödyntävään ja siten nettovarallisuutta luonnollisesti kerryttävään yritystoimintaan.

Nykyjärjestelmän ongelmaksi on esitetty myös, että nettovaroista riippuvainen osinkoverojärjestelmä kannustaa keräämään taseeseen voittovaroja vain huojennetun osingon vuoksi. Yksinomaan osinkoverojärjestelmästä johtuvista syistä yhtiöihin sidottu varallisuus on pois tuottavammasta

toiminnasta, mitä ei voida pitää talouden kasvupotentiaalia tarkastellen suotuisana. Nettovarallisuudesta riippumaton järjestelmä on nykyistä järjestelmää neutraalimpi. Kun osinkoverojärjestelmä ei vääristäisi nykyisellä tavalla taloudellisten toimijoiden päätöksentekoa, taloudellisen tehokkuuden näkökulmasta pääomien ja investointien kohdentuminen voisi parantua merkittävästi.

Nykyinen nettovarallisuudesta riippuvainen osinkoveromalli koetaan monimutkaiseksi. Luopumalla nettovarasidonnaisuudesta, osinkoverotuksesta tulisi yksinkertaisempaa ja helpommin ymmärrettävää.

Nykyinen listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverojärjestelmä perustuu keskeisesti yhtiön nettovarallisuuden perusteella laskettavaan osakeyhtiön osakkeen matemaattiseen arvoon ja sille laskettuun niin sanottuun vuotuiseen normaalituottoon (nykyisin 8 %). Listaamattoman yhtiön jakamat osingot jaetaan ansio- ja pääomatuloksi siten, että jos jaettu osinko vastaa määrältään enintään osakkeen matemaattiselle arvolle laskettua 8 prosentin normaalituottoa, osinko on pääomatulo-osinkoa ja osingon ylittäessä 8 prosentin normaalituoton, osinko on ansiotulo-osinkoa. Lisäksi osingon kokonaisveroasteeseen vaikuttaa jaetun osingon määrä. Pääomatulo-osingon ollessa enintään 150 000 euroa, osingosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa, jolloin osingon kokonaisveroaste on 26 prosenttia ja pääomatuloverokannan noustessa 30 prosentista 34 prosenttiin osingon kokonaisveroaste on 26,8 prosenttia. Pääomatulo-osingosta 150 000 euroa ylittävältä osalta on 85 prosenttia veronalaista pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa, jolloin osingon kokonaisveroaste on 43,12 prosenttia.

Kun osingon kokonaisveroastetta verrataan riskittömän pääoman tuotosta maksettavaan 30 prosentin pääomatuloveroon, nähdään, että nykyjärjestelmässä 150 000 euroa ylittävältä osalta osinkojen verotus on erittäin kireää veroasteen ollessa 43,12 prosenttia. Korkeariskisen yrittäjätoiminnan tuoton riskitöntä tuottoa huomattavasti ankarammalle verokohtelulle on vaikea löytää kestäviä perusteluita.

Suomen Yrittäjien esitys osinkoveromalliksi

Suomen Yrittäjät esittää osinkoverojärjestelmän yksinkertaistamista siten, että siirrytään yrittäjäriskiä nykyistä paremmin kompensoivaan nettovarallisuudesta riippumattomaan osinkoveromalliin. Malli on yksinkertainen ja selkeä, sillä ansiotulo-osingosta luovuttaisiin ja osinko verotettaisiin aina pääomatulo-osinkona. Listaamattomien yhtiöissä toimivien yrittäjien ei jatkossa tarvitsisi suorittaa monimutkaista ja monesti hankalaksi koettua

laskuharjoitusta osakkeen matemaattisen arvon ja sitä kautta jaettavan osingon verokohtelun selvittämiseksi.

SY:n esittämässä mallissa nykyinen huojennus säilytettäisiin: osinko olisi nykyjärjestelmää vastaavasti 150 000 euroon asti 25 prosenttia veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa, jolloin kokonaisveroaste säilyisi nykyisessä 26 prosentissa. 150 000 euroa ylittävältä osalta jaettavasta osingosta olisi 50 prosenttia veronalaista pääomatuloa ja 50 prosenttia verovapaata tuloa, jolloin osingon kokonaisveroaste olisi 33,6 prosenttia.

Esitetyllä parametrisoinnilla suuremmillakin osingoilla kokonaisveroaste pysyisi ylemmän pääomaverokannan tuntumassa. Osakkaan riskillisen toiminnan tuoton verotaso olisi nykymalliin verrattuna huomattavasti lähempänä (33,6 % vs. 43,12 %) riskittömän pääoman tuoton 30 prosentin verotasoa, mikä tekisi osinkoverojärjestelmästä nykyjärjestelmään verrattuna vähemmän talouden toimijoiden päätöksentekoa vääristävän. Nettovaroista riippumaton malli on myös toimialaneutraali, sillä osinkojen verokohtelu olisi tasapuolinen kaikilla toimialaloilla toimiville yrittäjille.

SUOMEN YRITTÄJÄT

Jukka-Pekka Hellman
veroasiantuntija